

Marta Giezek

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie
Katedra Medycyny Społecznej, Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

System mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego dla seniorów jako alternatywa dla domów pomocy społecznej

W powszechnym myśleniu o opiece nad osobą starszą najczęściej wymieniane są dwie formy: pierwsza w miejscu zamieszkania lub pobytu sprawowana najczęściej przez rodzinę i druga, całodobowa – świadczona w domu pomocy społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat wiele uwagi zostało poświęcone na poszukiwanie alternatywnych form wsparcia seniorów. Kierunki Długofalowej Polityki Senioralnej w jednym z priorytetów zwracają uwagę na konieczność deinstytucjonalizacji opieki nad osobami starszymi. Wciąż jednak mało mówi się o szczecińskich rozwiązaniach, które nie tylko wpisują się w założenia Długofalowej Polityki Senioralnej, ale zostały już wdrożone i z sukcesem są realizowane. Stanowią również inspirację dla innych samorządów, które na bazie wymiany dobrych praktyk zapoznają się z nowatorskim systemem mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego.

Budowanie systemowych rozwiązań w zakresie mieszkalnictwa chronionego i wspomaganego dla osób starszych to alternatywa dla szczecińskich seniorów. Nie wszyscy są gotowi do zamieszkania w całodobowym domu pomocy społecznej, a słabnąca samodzielność wyklucza pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Pierwszy element systemu to mieszkania chronione, które pozyskiwane są z zasobów mieszkaniowych miasta Szczecin, remontowane i dostosowywane do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Mieszkania przekazywane są umową użyczenia do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (MOPR) i dalej szczeciński MOPR wyposaża je, organizuje nabór mieszkańców i prowadzi. W jednym mieszkaniu chronionym zamieszkuje max. 6 osób. Mieszkańcy mają gwarantowaną całodobową opiekę i pielęgnację, zapewnione posiłki i zagospodarowany czas wolny. Uczestniczą wraz z opiekunem mieszkania w życiu codziennym – zakupach, przygotowywaniu posiłków, sprzątanii, ale również spacerach, rehabilitacji i terapii. Mieszkańcy

mieszkania chronionego zadeklarowani są do lekarza rodzinnego, dzięki czemu mają zapewnioną opiekę lekarską również specjalistyczną. Seniorzy w mieszkaniu chronionym tworzą jakby swoją rodzinę – obchodzą uroczystości, święta, imieniny, przyjmują w odwiedziny swoich bliskich i znajomych. Zadanie to ma swój pozytywny aspekt również w zakresie wykorzystania mieszkań o dużych powierzchniach, które trudno jest wynająć czy sprzedać. W Szczecinie już funkcjonuje siedem takich mieszkań, w których mieszka łącznie 42 seniorów. Mieszkania mają charakter koedukacyjny, co pozytywnie wpływa na współmieszkańców. Dzięki współpracy z Pomorskim Uniwersytem Medycznym mieszkańcy odwiedzają studenci proponując ciekawe zajęcia, warsztaty i ćwiczenia. Pobyt w mieszkaniu chronionym pozwala na indywidualne podejście do każdego z seniorów ze zwróceniem uwagi na jego potrzeby i możliwości. Niezwykle ważnym elementem jest fakt, iż każda dzielnica miasta posiada swoje mieszkanie chronione dla seniorów.

Drugi element systemu to SENIOR KLUB utworzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie. Lokal po sklepie monopolowym przy ul. Sławomira w Szczecinie, został przekazany na rzecz MOPR. Następnie w ramach aktywnej integracji został wyremontowany przez bezrobotnych mężczyzn i wyposażony z pozyskanych przez MOPR w Szczecinie środków zewnętrznych. Obecnie w SENIOR KLUBIE zajęcia odbywają się codziennie, a korzysta z nich 30 osób. Zaletą SENIOR KLUBU jest możliwość uczestniczenia bez decyzji administracyjnej, jak w przypadku dziennych domów pomocy społecznej. Seniorzy spotykają się bardzo chętnie i współuczestniczą w tworzeniu harmonogramu zajęć aktywizujących. Uwielbiają spacerować w pobliskim parku, wycieczki, zabawy taneczne oraz gimnastykę umysłu i ćwiczenia pamięci. Wspólne spędzanie czasu sprawia im dużą radość. Są wraz z MOPR współrealizatorami corocznej akcji letniej "Pij wodę seniorze o każdej porze".

Trzeci element systemowych rozwiązań to mieszkania wspomagane dla seniorów. Pierwsze w Szczecinie mieszkania wspomagane dla osób starszych zostały oddane do użytku w lipcu 2015 r. w ramach projektu Rewitalizacja RAZEM – Dom dla Seniora. Łączna pula mieszkań to 23, w tym 6 mieszkań jednopokojowych, 16 mieszkań dwupokojowych, 1 mieszkanie trzypokojowe. Opiekę socjalną nad mieszkańcami sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Kwartal 23 to nie tylko mieszkania wspomagane, ale również cała infrastruktura zapewniająca możliwość prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych. W aspekcie architektonicznym i przestrzennym to mieszkania bez barier – łatwo dostępne i zaprojektowane z myślą o osobach niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością, z dużą powierzchnią przestrzeni wspólnych zachęcających do pogłębiania więzi sąsiedzkich. Do mieszkań prowadzą windy i podjazdy, a oznakowanie lokali i pięt jest wyraźne i przejrzyste. Dla osób mniej samodzielnych świadczone są usługi opiekuńcze. W aspekcie społecznym zadbano o bezpieczeństwo zewnętrzne poprzez monitoring zewnętrzny oraz bezpieczeństwo w mieszkaniu dzięki zainstalowaniu systemu. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie wystąpił z wnioskiem do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu SENIOR

PLUS uzyskując pełną wnioskowaną kwotę dofinansowania. Teraz Dzienny Dom SENIOR PLUS jest nowoczesnie i profesjonalnie wyposażony tak, aby służyć szczecińskim seniorom w celu maksymalnego wydłużenia sprawności fizycznej i samodzielności oraz propagować nie tylko aktywny styl życia, ale także działania profilaktyczne, edukację zdrowotną i dyżury pielęgniarskie z możliwością wykonywania podstawowych zabiegów i badań. Dzienny Dom SENIOR PLUS proponując bogatą ofertę nie tylko dla mieszkańców kwartału 23, ale również osób starszych z pobliskich kamienic dzielnicy Śródmieście ma znaczenie integracyjne sprzyjające ożywieniu i pogłębieniu relacji z otoczeniem, nawiązywaniu nowych znajomości i przyjaźni.

Czwarty element systemu to INKUBATOR. W Kwartale 23, w bliskim sąsiedztwie mieszkań wspomaganych dla osób starszych mieści się tzw. "INKUBATOR", czyli mieszkanie chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Obecność młodzieży w tym miejscu będzie sprzyjała rozwojowi idei wolontariatu oraz będzie miała aspekt integracji międzypokoleniowej. Młodzi ludzie, którzy przygotowują się do samodzielnego życia po opuszczeniu placówki będą mogli korzystać z mądrości starszego pokolenia – pokolenia ich dziadków, których im brakowało.

Ważnym aspektem powstałego systemu jest jego atrakcyjność i konkurencyjność ekonomiczna w stosunku do kosztów utrzymania osoby starszej w całodobowym domu pomocy społecznej oraz zindywidualizowany charakter opieki na bardzo wysokim poziomie jakości. Dlatego też działania w zakresie mieszkalnictwa chronionego i wspomaganego dla seniorów w Szczecinie zostały nagrodzone przez władze województwa zachodniopomorskiego w kategorii „szczególne i innowacyjne osiągnięcia w obszarze pomocy i integracji społecznej”.